

عوامل مرتبط با افزایش مرگ در بیماران مبتلا به کووید-۱۹

ارزیابی سریع-۱

مؤسسه ملی تحقیقات سلامت جمهوری اسلامی ایران
دسترخاژ دیده بانی سلامت

گزاره برگ حاضر توسط مؤسسه ملی تحقیقات سلامت جمهوری اسلامی ایران تهیه شده است.

مؤسسه ملی تحقیقات سلامت جمهوری اسلامی ایران، سازمانی است که برای دیده‌بانی وضعیت سلامت، تولید و ترویج به کارگیری شواهد علمی مورد نیاز برنامه‌ریزان و سیاستگذاران سلامت در سطح ملی ایجاد شده است.

تمرکز اصلی فعالیت‌های مؤسسه بر روی نتایج و پیامدهای اقدامات و مداخلات انجام شده در حوزه سلامت است.

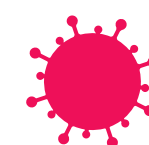
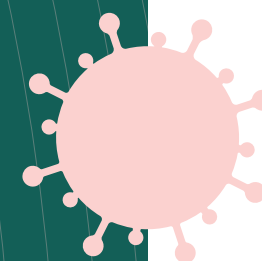
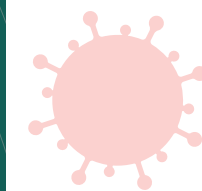
مؤسسه ملی تحقیقات سلامت جمهوری اسلامی ایران در تلاش است با عمل به رسالت خود به عنوان دیده‌بان سلامت کشور با استفاده از همه توان دانشی داخل کشور و به کارگیری ظرفیت‌های بین‌المللی، ضمن پیش‌بینی روندها و رصد شاخص‌های نظام سلامت؛ با استفاده از تجربیات سایر نظام‌های سلامت، مداخلات مؤثر برای اصلاحات در نظام سلامت را طراحی و توصیه کند و در صورت اجرای آنها به ارزیابی و پایش مداخلات می‌پردازد. از سویی به عنوان مرجع و مشاور تأمین شواهد علمی تصمیم‌گیران سلامت در کشور و دیده‌بانی منطقه شناخته شده و از این طریق مجربان و متولیان حوزه سلامت را در دستیابی به جامعه سالم یاری می‌کند.

مؤسسه ملی تحقیقات سلامت
جمهوری اسلامی ایران

بلوار کشاورز، خیابان وصال شیرازی،
خیابان بزرگمهر شرقی، پلاک ۷۰

nihr.tums.ac.ir

نتیجه‌گیری

در تمام مقالات، سن بالا و جنس مرد به عنوان عوامل خطر اصلی مرگ محسوب می‌شوند. بیماری‌های زمینه‌ای در مقالات خارجی جزء عوامل خطر محسوب شده‌اند اما در مقالات ایرانی، ارتباطی بین ابتلا به بیماری‌های زمینه‌ای و افزایش خطر نسبی مرگ مشاهده نشده است. در هیچ‌کدام از مقالات سابقه فشارخون بالا به عنوان عامل خطر مرگ کووید-۱۹ اعلام نشده است. ابتلا به دیابت، خطر نسبی مرگ ناشی از کووید-۱۹ را افزایش داده است اما این خطر نسبت به سایر عوامل خطر مرگ بالاتر نیست.

منابع

- Allameh SF, Nemati S, Ghalehtaki R, Mohammadnejad E, Aghili M, Khajavirad N, et al. Clinical Characteristics and Outcomes of 905 COVID-19 patients admitted to Imam Khomeini Hospital Complex in the Capital City of Tehran, Iran. Arch Iran Med 2020 Nov1; 23(11): 766-775
- Zali A, Gholamzadeh S, Mohammadi G, Azizmohammad Looha M, Akrami F, Zarean E, et al. Baseline Characteristics and Associated Factors of Mortality in COVID-19 Patients; an Analysis of 16000 Cases in Tehran, Iran. Archives of Academic Emergency Medicine 2020 Sep8; 8(1): e70
- Williamson E, Walker A, Bhaskaran K, Bacon S, Bates C, Morton C, et al. Factors associated with COVID-19-related death using OpenSAFELY. Nature 2020 Jul8; vol 584:430-436
- Grasselli G, Greco M, Zanella A, Albano G, Antonelli M, Bellani G, et al. Risk Factors Associated With Mortality Among Patients With COVID-19 in Intensive Care Units in Lombardy, Italy. JAMA Intern Med 2020 Jul15; 180(10):1345-1355.

معرفی گزاره‌برگ

نوشتار تک‌برگ برای ارائه اطلاعات در چارچوبی است که نکات کلیدی در آن برجسته شده است.

در پاسخ به چه پرسش‌هایی تدوین شده است؟

مهمترین علت مرگ ناشی از کووید-۱۹ در ایران چیست؟

شامل چه مواردی است؟

در این ارزیابی مقالات منتشر شده در زمینه مرگ کووید-۱۹ ارزیابی شده است.

شامل چه مواردی نیست؟

در این ارزیابی داده‌های اولیه بررسی نشده است.

فهرست گزاره برگ شامل چه مواردی است؟

- ارزیابی مقالات ایرانی؛
- ارزیابی مقاله انگلستان؛
- ارزیابی مقاله ایتالیا.

دریافت نسخه الکترونیکی

nih.r.tums.ac.ir

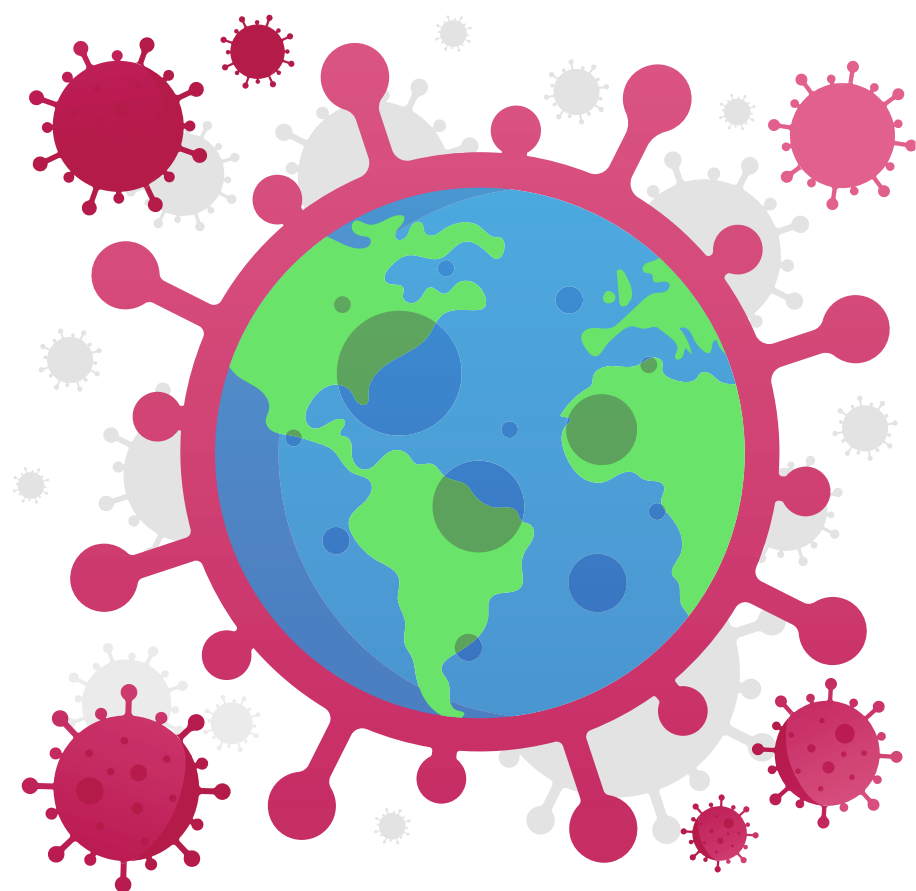
عوامل مرتبط با افزایش مرگ در بیماران مبتلا به کووید-۱۹

ارزیابی سریع ۱-

پیام اصلی

- سن بالا و جنس مرد به‌عنوان یکی از عوامل خطر افزایش احتمال رخداد مرگ است. این دو عامل ثابت شده است. سایر عوامل نیاز به شواهد بیشتری دارد.
- در ایران ارزیابی عوامل خطر مرگ فقط در چند بیمارستان تهران و در نمونه کوچکی از مبتلایان انجام شده است لذا نمی‌توان این مطالعات را به کل جامعه ایرانی تعمیم داد.

بیماری کووید-۱۹ از ابتدای سال ۲۰۲۰ میلادی، به‌عنوان همه‌گیری نوپدید از استان هوبئی چین گزارش شد. هم‌اکنون به‌عنوان یکی از مهمترین بیماری‌های عفونی از نظر بروز و رخداد مرگ تلقی می‌شود. با وجود انجام مداخلات متعدد، بروز مرگ ناشی از این همه‌گیری در ایران (مشابه بیشتر کشورها)، همچنان افزایشی است. در ایران، در ماه‌های ابتدایی سال ۱۳۹۹، کشندگی بیماری تا حدودی کاهش یافته شد اما از اواسط خرداد تاکنون این روند، شیب افزایشی گرفته است در این گزاره‌برگ مهمترین علل مرگ ناشی از کووید-۱۹ در ایران در مقایسه با سایر کشورها ارائه شده است.

ارزیابی مقالات منتشر شده در ایران در زمینه علت مرگ:

دو مقاله ایرانی در این ارزیابی سریع ارائه شده است: (۱) مقاله ارزیابی مشخصات ۹۰۵ بیمار بستری شده در بیمارستان امام خمینی؛ (۲) مقاله ارزیابی ۱۶ هزار مورد ابتلا در بیمارستان‌های اختر، آیت‌الله اشرفی اصفهانی، امام حسین، ۱۵ خرداد، زعیم، شهید ستاری، سوم شعبان، شهدای پاکدشت، شهدای تجریش، شهدای گمنام، آیت‌الله طالقانی، طرفه، امام خمینی (فیروزکوه)، لقمان حکیم، شهید مدرس، مسیح دانشوری، شهید مفتح (ورامین)، کودکان مفید و مهدیه.

مقاله اول

مهمترین علل مرگ مرتبط با کووید-۱۹ در مطالعه ۹۰۵ بیمار: خطر نسبی مرگ (احتمال رخداد) نسبت به سایر گروه‌ها چقدر بالاتر است؟:

- در گروه با تست PCR مثبت: (۱) سن بالای ۷۰ سال ۱۱/۷۶ (نسبت به سایر سنین- اما به‌طور کلی با افزایش سن از ۵۰ سال به بالا، خطر نسبی مرگ نسبت به سن کمتر از ۵۰ سال خیلی بالاتر است)؛ (۲) بیماری که نیاز به ونتیلاتور دارند ۵/۰۹؛ (۳) شدید بودن بیماری در زمان بستری ۴/۳۰؛ (۴) جنس مرد ۱/۰۶؛ (۵) داشتن یک بیماری زمینه (صرف نظر از نوع بیماری) ۱/۰۴. در این گروه هیچ‌کدام از بیماری‌های زمینه‌ای به تنهایی بروز نسبی مرگ را افزایش نداده است و عامل خطر مرگ محسوب نمی‌شود؛
- در تمام گروه‌ها (صرف‌نظر از نتیجه تست PCR): نتایج از نظر گروه‌هایی که خطر نسبی مرگ در آنها بیشتر است، مشابه گروه قبلی است (افراد با تست مثبت). مهمترین تفاوت در بیماری‌های زمینه‌ای است. افراد دارای بیماری زمینه‌ای قبلی (۱/۵۸)، دارای فشار خون (۱/۵۵) و دیابتی‌ها (۱/۵۵) خطر نسبی مرگ بالاتری دارند.

مقاله دوم

مهمترین علل مرگ مرتبط با کووید-۱۹ در مطالعه ۱۶ هزار بیمار: احتمال مرگ نسبت به سایر گروه‌ها چقدر بالاتر است؟

- در گروه با تست PCR مثبت: (۱) بستری شدن در بخش مراقبت ویژه ۳/۹۳؛ (۲) سن ۶۵ سال و بالاتر ۲/۱۸؛ (۳) جنس مرد ۱/۱۹. داشتن بیماری زمینه‌ای در این گروه خطر نسبی مرگ را افزایش نمی‌دهد.
- در تمام گروه‌ها (صرف‌نظر از نتیجه تست PCR): نتایج از نظر گروه‌هایی که خطر نسبی مرگ در آنها بیشتر است، مشابه گروه قبلی است.

دو ارزیابی مذکور در ایران نشان می‌دهد که سن بالا، بستری در بخش مراقبت‌های ویژه (که خود نشان می‌دهد بیماری فرد شدید است)، اصلی‌ترین عوامل خطر نسبی مرگ محسوب می‌شوند. داشتن بیماری زمینه‌ای با وجودی که درصد بالاتری از مرگ را شامل می‌شود، اما در تحلیل‌های نهایی تعدیل شده، در بیماران با تست مثبت ثابت شده خطر نسبی مرگ ناشی از کووید-۱۹ را در ایران افزایش نداده است.

ارزیابی مقالات منتشر شده در سایر کشور در زمینه علت مرگ:

دو مقاله (از انگلستان و ایتالیا) در این ارزیابی سریع ارائه شده است: (۱) مقاله ارزیابی مشخصات ۱۰۹۲۶ مرگ ثبت شده در داده بانک‌های بیماران در انگلستان؛ (۲) مقاله ارزیابی بیماران بستری شده در بخش مراقبت‌های ویژه در ایتالیا.

مقاله اول

عوامل خطر مرگ مرتبط با کووید-۱۹ (ارزیابی کشور انگلستان) در ۱۰۹۲۶ مورد مرگ مرتبط با کووید-۱۹

در این مقاله، تمام بیماران مشکوک از نظر علائم بالینی (و نه تأیید آزمایشگاهی) بررسی شده است. مهم‌ترین علل، با بالاترین خطر نسبی مرگ عبارتند از: (۱) سن بالای ۸۰ سال ۲۰/۶؛ (۲) افراد با اعضای پیوندی ۳/۵۳؛ (۳) داشتن مشکلات نرولوژیک ۳/۵۳؛ (۴) داشتن سابقه سرطان خون در کمتر از یکسال اخیر ۲/۸۰؛ (۵) مشکل کلیوی شدید ۲/۵۲؛ (۶) نقص ایمنی ۲/۲۱؛ (۷) داشتن سابقه سکته مغزی و زوال عقلی؛ ۲/۱۶. سایر علل که خطر نسبی کمتر از دو داشتند عبارتند از چاقی مفرط، جنس مرد، داشتن وضعیت اقتصادی اجتماعی پایین (فقرترین قشر)، بیماری کبدی، سرطان‌های غیرخونی، مشکلات روماتولوژیک، دیابت، سابقه بیماری قلبی-عروقی، حمله اخیر اسه. در این ارزیابی فشارخون عامل خطر محسوب نشده است. مشکلات زمینه‌ای در این بیماری جزء عوامل خطر هستند اما سن به تنهایی (با تعدیل برای تمام عوامل دیگر) خود جزء مهم‌ترین عامل خطر محسوب می‌شود.

مقاله دوم

عوامل خطر مرگ مرتبط با بیماران بستری شده با تشخیص کووید-۱۹ در بخش مراقبت‌های ویژه (ارزیابی کشور ایتالیا) در ۳۹۸۸ مورد ابتلا با ۱۹۲۶ مورد مرگ مرتبط

در این مقاله تمام بیماران تأیید شده هستند (تست مثبت PCR) دارند. مهم‌ترین علل، با بالاترین خطر نسبی مرگ عبارتند از: (۱) سن بالا ۱/۷۵؛ (۲) جنس مرد ۱/۵۷؛ (۳) بالا بودن FiO₂ (کسر اکسیژن دریافتی بالای دمی در ابتدای بستری) ۱/۱۴؛ (۴) بالا بودن PEEP (فشار مثبت انتهای بازدمی) ۱/۰۴؛ (۵) سابقه بیماری انسدادی مزمن ریوی ۱/۶۸؛ (۶) کلسترول بالا ۱/۲۵؛ (۷) سابقه دیابت تیپ ۱/۱۸. در این مطالعه داشتن سابقه فشارخون بالا، جزء عوامل خطر مرگ در مبتلایان به کووید-۱۹ محسوب نمی‌شود.

